СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series19.2026.50.13
УДК: 378.147:159.98:615.214

Корець А. М.,
кандидат психологічних наук,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
ORCID: *orcid.org/ 0000-0002- 0688-1211*

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ПСИХОФАРМАКОЛОГІЇ МАЙБУТНІМИ КЛІНІЧНИМИ ПСИХОЛОГАМИ

Статтю присвячено актуальній проблемі професійної спрямованості вивчення психофармакології у процесі підготовки майбутніх клінічних психологів. Обґрунтовано необхідність удосконалення змісту професійної освіти відповідно до сучасних тенденцій розвитку системи охорони психічного здоров'я, інтеграції психологічної допомоги в медичну практику та компетентнісної моделі підготовки фахівців. Показано, що сучасний клінічний психолог здійснює професійну діяльність у складі мультидисциплінарної команди, взаємодіючи з лікарями-психіатрами, психотерапевтами, сімейними лікарями та іншими фахівцями, що зумовлює необхідність сформованості системних знань із психофармакології.

Доведено, що вивчення психофармакології спрямоване на формування здатності професійно інтерпретувати вплив психотропних лікарських засобів на психічний стан пацієнта, результати психодіагностики, психотерапевтичний процес і психологічний супровід.

Обґрунтовано доцільність використання аналізу клінічних випадків, проблемно-орієнтованого навчання, симуляційних технологій, цифрових освітніх ресурсів та сучасних міжнародних клінічних рекомендацій як ефективних засобів формування професійної компетентності майбутніх клінічних психологів. Визначено, що професійно орієнтоване вивчення психофармакології сприяє розвитку клінічного мислення, міжпрофесійної комунікації, доказового підходу до професійної діяльності, формуванню навичок психологічного супроводу осіб, які проходять психофармакотерапію, та підвищує якість підготовки майбутніх фахівців у сфері психічного здоров'я.

Ключові слова: клінічна психологія; психофармакологія; професійна підготовка; професійна компетентність; компетентнісний підхід; міждисциплінарна взаємодія; клінічне мислення; доказова психологія; психофармакотерапія.

Andrii Korets

PROFESSIONAL ORIENTATION OF PSYCHOPHARMACOLOGY STUDIES FOR FUTURE CLINICAL PSYCHOLOGISTS

The article addresses the current issue of the professional orientation of psychopharmacology studies in the training of future clinical psychologists. The necessity of improving the content of professional education in accordance with current trends in the development of the mental health care

system, the integration of psychological care into medical practice, and the competency-based model of professional training is substantiated.

It is demonstrated that contemporary clinical psychologists perform their professional activities as members of multidisciplinary teams, interacting with psychiatrists, psychotherapists, family physicians, and other professionals, which necessitates the acquisition of systematic knowledge of psychopharmacology.

It is established that the study of psychopharmacology is not intended to prepare psychologists to prescribe pharmacological treatment but rather to develop their ability to professionally interpret the effects of psychotropic medications on patients' mental states, psychodiagnostic assessment results, the psychotherapeutic process, and psychological support.

Particular attention is paid to competency-based, interdisciplinary, and practice-oriented approaches to teaching the discipline. The use of clinical case analysis, problem-based learning, simulation technologies, digital educational resources, and current international clinical guidelines is substantiated as an effective means of developing the professional competence of future clinical psychologists.

It is determined that the professionally oriented study of psychopharmacology contributes to the development of clinical reasoning, interprofessional communication, and an evidence-based approach to professional practice; facilitates the development of skills required for the psychological support of individuals undergoing psychopharmacotherapy; and enhances the quality of training of future professionals in the field of mental health.

Thus, the professional orientation of psychopharmacology studies constitutes an important pedagogical condition for developing the professional competence of future clinical psychologists, fostering their clinical reasoning, professional responsibility, interprofessional communication skills, and readiness to provide psychological support to patients in accordance with contemporary principles of evidence-based psychology and evidence-based medicine.

Keywords: clinical psychology; psychopharmacology; professional training; professional competence; competency-based approach; interdisciplinary interaction; clinical reasoning; evidence-based psychology; psychopharmacotherapy.

Постановка проблеми. Стрімкі соціальні зміни, наслідки воєнних дій, зростання поширеності психічних і поведінкових розладів, а також реформування системи охорони психічного здоров'я актуалізують проблему підготовки висококваліфікованих клінічних психологів, здатних здійснювати професійну діяльність відповідно до сучасних міжнародних стандартів. У цих умовах суттєво зростають вимоги до змісту професійної освіти майбутніх фахівців, яка має забезпечувати інтеграцію психологічних, медичних, біологічних і соціальних знань, розвиток клінічного мислення, готовність до міждисциплінарної взаємодії та використання доказових підходів у практичній діяльності.

Одним із важливих компонентів професійної підготовки клінічного психолога є опанування основ психофармакології. Незважаючи на те, що клінічний психолог не здійснює призначення медикаментозного лікування, він повинен розуміти механізми дії психотропних лікарських засобів, їхній вплив на когнітивну, емоційну та поведінкову сфери особистості, враховувати особливості медикаментозної терапії під час психодіагностики, психологічного консультування, психотерапевтичного супроводу та психоосвіти пацієнтів і членів їхніх родин. Така підготовка сприяє ефективній взаємодії психолога з лікарями-психіатрами, психотерапевтами, неврологами та іншими учасниками мультидисциплінарної команди.

Сучасні тенденції розвитку вищої освіти визначають необхідність переходу від традиційної інформаційно-репродуктивної моделі навчання до компетентнісної, яка передбачає

формування інтегрованих знань, практичних умінь, професійних цінностей, клінічного мислення та готовності до прийняття обґрунтованих професійних рішень. У зв'язку з цим зміст навчальної дисципліни «Психофармакологія» потребує професійної спрямованості, що забезпечує безпосередній зв'язок теоретичних знань із майбутньою практичною діяльністю клінічного психолога.

Особливої актуальності проблема набуває в умовах широкого впровадження біопсихосоціальної моделі надання допомоги особам із психічними розладами. Ефективність психологічної допомоги дедалі більше залежить від здатності психолога враховувати клінічний перебіг захворювання, особливості психофармакотерапії, результати психіатричного лікування, можливі побічні ефекти лікарських засобів і їхній вплив на психічне функціонування людини. Це вимагає якісно нового рівня професійної підготовки майбутніх клінічних психологів.

Таким чином, професійна спрямованість вивчення психофармакології виступає важливою педагогічною умовою формування професійної компетентності майбутніх клінічних психологів, розвитку їхнього клінічного мислення, професійної відповідальності, навичок міжпрофесійної комунікації та готовності здійснювати психологічний супровід пацієнтів відповідно до сучасних принципів доказової психології та доказової медицини.

Аналіз літературних джерел. Проблема професійної підготовки майбутніх клінічних психологів упродовж останніх років перебуває в центрі уваги як вітчизняної, так і зарубіжної педагогічної та психологічної науки. Це зумовлено суттєвими змінами у сфері охорони психічного здоров'я, переходом до біопсихосоціальної моделі надання допомоги, розвитком доказової психології, активним упровадженням міжпрофесійної взаємодії та зростанням ролі клінічного психолога у складі мультидисциплінарної команди. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема модернізації змісту професійної освіти, удосконалення навчальних програм і формування компетентностей, які забезпечують готовність майбутніх фахівців до роботи в сучасних умовах системи психічного здоров'я.

Вагомий внесок у розвиток сучасної концепції підготовки фахівців у сфері психічного здоров'я зроблено міжнародними організаціями і насамперед Всесвітньою організацією охорони здоров'я, яка наголошує, що реформування системи психічного здоров'я неможливе без якісної підготовки кадрів, здатних працювати в інтегрованих командах та використовувати принципи доказової практики. ВООЗ підкреслює необхідність поєднання психологічної, медичної та соціальної допомоги, що висуває нові вимоги до професійної компетентності клінічного психолога.

Компетентнісний підхід нині розглядається як методологічна основа професійної освіти у галузі психології [1]. У сучасних дослідженнях підкреслюється, що професійна компетентність клінічного психолога формується шляхом інтеграції фундаментальних знань, практичних умінь, клінічного мислення, професійної етики, комунікативних навичок та здатності до міждисциплінарної взаємодії. Значна увага приділяється розвитку навичок критичного аналізу клінічної інформації, прийняття професійних рішень і використання доказових методів психологічної допомоги.

У працях українських учених (С. Максименка, В. Панка Т. Титаренко та інших) [2; 3] професійна підготовка психологів розглядається як цілісний процес формування професійної ідентичності, клінічного мислення, психологічної культури та готовності до практичної діяльності. Дослідники наголошують, що сучасна психологічна освіта має бути інтегрованою, компетентнісною та практикоорієнтованою, забезпечуючи взаємозв'язок фундаментальної підготовки з реальними потребами професійної діяльності.

Водночас аналіз наукової літератури свідчить, що питання професійної спрямованості саме викладання психофармакології майбутнім клінічним психологам досліджене значно

меншою мірою. Переважна більшість праць присвячена клінічній психофармакології як галузі медицини або фармакології, тоді як педагогічні аспекти її вивчення психологами залишаються недостатньо розробленими. Особливий інтерес становлять сучасні дослідження, присвячені модернізації психофармакологічної освіти. Херардо Родрігес-Менендес [6] із співавторами обґрунтовують нову модель підготовки клінічних психологів, у якій навчання психофармакології інтегрується із загальною професійною освітою психолога. Автори наголошують, що сучасний психолог повинен володіти не лише знаннями з психотерапії та психодіагностики, а й достатньою психофармакологічною грамотністю для ефективної взаємодії з лікарями та якісного психологічного супроводу пацієнтів. Науковці акцентують увагу на необхідності вдосконалення навчальних програм, розвитку клінічного мислення та підготовки викладачів, здатних інтегрувати сучасні досягнення нейронаук, психофармакології та психології у професійну освіту.

Фундаментальні положення сучасної психофармакології розкрито у працях S. Stahl, G. Gabbard, [7], які систематизували сучасні знання щодо нейробіологічних механізмів психічних розладів, фармакодинаміки психотропних препаратів, принципів їх клінічного застосування та взаємодії медикаментозної терапії з психотерапевтичними методами. Саме ці праці є теоретичною основою професійної підготовки майбутніх клінічних психологів.

Аналіз міжнародних рекомендацій Американської психіатричної асоціації (APA) [4], Національного інституту здоров'я та вдосконалення медичної допомоги Великої Британії (NICE), Всесвітньої організації охорони здоров'я та Американського товариства клінічної психофармакології [8; 9] свідчить, що лікування більшості психічних розладів базується на поєднанні психотерапевтичних, медикаментозних і психосоціальних втручань. За таких умов клінічний психолог повинен розуміти основи психофармакотерапії, особливості взаємодії лікарських засобів із психотерапевтичним процесом, принципи безпечного психологічного супроводу пацієнтів і професійні межі власної компетентності. Новітні дослідження демонструють перспективність інтеграції генетичних даних, клінічних протоколів і цифрових технологій у прийняття клінічних рішень. Це обумовлює необхідність поступового включення відповідних тем до змісту підготовки клінічних психологів, насамперед у контексті міждисциплінарної взаємодії, психоосвіти пацієнтів та інтерпретації клінічної інформації.

Таким чином, аналіз сучасних наукових джерел свідчить про сталу тенденцію до інтеграції психологічної, медичної та фармакологічної підготовки майбутніх клінічних психологів. Водночас виявлено, що попри значну кількість досліджень, недостатньо розробленими залишаються педагогічні засади професійно спрямованого викладання психофармакології, визначення оптимального змісту навчальної дисципліни, обґрунтування ефективних освітніх технологій її реалізації та критеріїв сформованості відповідних професійних компетентностей. Саме ці аспекти становлять предмет подальшого наукового пошуку та визначають актуальність представленого дослідження.

Мета статті – теоретично обґрунтувати професійну спрямованість вивчення психофармакології у підготовці майбутніх клінічних психологів.

Матеріали і методи. Дослідження має теоретико-аналітичний характер. Матеріалами дослідження слугували наукові праці українських і зарубіжних учених із проблем професійної підготовки клінічних психологів, психофармакології та психологічної освіти, нормативні документи у сфері вищої освіти, а також сучасні міжнародні рекомендації у сфері психічного здоров’я. У процесі дослідження застосовано методи аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення та систематизації наукових джерел; контент-аналіз освітніх і клінічних рекомендацій; теоретичне моделювання професійно орієнтованого змісту психофармакологічної підготовки майбутніх клінічних психологів. Застосування комплексу зазначених методів дало змогу

визначити основні змістові компоненти навчальної дисципліни «Психофармакологія» та обґрунтувати педагогічні підходи і технології, спрямовані на формування професійної компетентності майбутніх клінічних психологів.

Виклад основного матеріалу. Професійна підготовка майбутнього клінічного психолога ґрунтується на інтеграції психологічних, медичних, біологічних та соціальних знань, що забезпечують формування готовності до здійснення професійної діяльності в сучасній системі охорони психічного здоров'я. Однією із фундаментальних складових такої підготовки є вивчення психофармакології, яка забезпечує розуміння біологічних механізмів розвитку психічних розладів, принципів медикаментозної терапії та особливостей взаємодії фармакологічного лікування із психологічними методами допомоги. Сучасні міжнародні моделі підготовки клінічних психологів розглядають психофармакологію як невід'ємний компонент професійної освіти, що сприяє розвитку клінічного мислення та міждисциплінарної співпраці.

Водночас професійна спрямованість вивчення психофармакології не означає підготовку психолога до виконання функцій лікаря-психіатра чи набуття права призначати лікарські засоби. Її головною метою є формування системи знань, умінь і професійних установок, які дозволяють майбутньому клінічному психологу правильно оцінювати вплив психофармакотерапії на психічний стан пацієнта, результати психодіагностики, перебіг психотерапевтичного процесу та ефективність психологічної реабілітації. За таких умов психолог здатний здійснювати професійну діяльність у межах власної компетенції, ефективно взаємодіючи з лікарями різних спеціальностей.

Зміст навчальної дисципліни «Психофармакологія» доцільно будувати відповідно до компетентнісної моделі професійної освіти. Його основу мають становити не лише теоретичні відомості про класи психотропних препаратів, а насамперед питання, безпосередньо пов'язані з практичною діяльністю клінічного психолога.

Пропонуємо структурувати навчальний матеріал за такими змістовими модулями: нейробіологічні основи психічних розладів; сучасна класифікація психотропних лікарських засобів; механізми дії антидепресантів, антипсихотиків, анксіолітиків, нормотиміків, психостимуляторів та інших препаратів; клінічні ефекти та побічні реакції психофармакотерапії; психологічні особливості пацієнтів, які отримують медикаментозне лікування; взаємозв'язок психотерапевтичних і медикаментозних методів лікування; принципи міжпрофесійної взаємодії; етичні та правові засади діяльності клінічного психолога; доказові клінічні рекомендації щодо комплексної допомоги особам із психічними розладами.

Саме така структура забезпечує професійну спрямованість навчання та відповідає сучасним міжнародним тенденціям розвитку психологічної освіти.

Особливого значення набуває формування клінічного мислення. На відміну від засвоєння окремих фармакологічних фактів, клінічне мислення передбачає здатність аналізувати взаємозв'язок між клінічними проявами психічного розладу, біологічними механізмами його розвитку, особливостями медикаментозного лікування та психологічним станом пацієнта. Саме інтеграція цих знань забезпечує об'єктивну інтерпретацію результатів психодіагностики, прогнозування перебігу психотерапевтичного процесу та вибір оптимальної стратегії психологічного супроводу.

Важливим результатом професійно орієнтованого навчання є розвиток міжпрофесійної комунікації. Практика свідчить, що клінічний психолог щоденно взаємодіє із психіатрами, сімейними лікарями, неврологами, лікарями фізичної та реабілітаційної медицини, соціальними працівниками та іншими фахівцями. Для ефективної співпраці необхідно володіти сучасною клінічною термінологією, розуміти логіку призначення психотропних препаратів, інтерпретувати медичну документацію та враховувати результати фармакотерапії під час

психологічного консультування.

У процесі професійної підготовки особлива увага має приділятися формуванню здатності враховувати вплив психофармакотерапії на результати психодіагностики. Відомо, що антидепресанти, антипсихотики, нормотиміки, транквілізатори та інші психотропні препарати можуть змінювати увагу, пам'ять, швидкість психічних процесів, рівень мотивації, емоційний стан та поведінкові реакції пацієнтів. Без урахування цих чинників існує ризик хибної інтерпретації результатів психологічного обстеження, що може негативно впливати на подальшу програму психологічної допомоги.

Не менш важливим компонентом професійної компетентності є здатність диференціювати прояви психічного розладу від можливих побічних ефектів психофармакотерапії. Саме це дозволяє психологу більш об'єктивно оцінювати психічний стан пацієнта, уникати діагностичних помилок та своєчасно інформувати лікаря про зміни психологічного функціонування особи.

Професійна спрямованість навчання реалізується також через використання сучасних педагогічних технологій. Аналіз міжнародного досвіду свідчить, що найбільш ефективними є проблемно-орієнтоване навчання, аналіз клінічних випадків (case-based learning), командне навчання, моделювання діяльності мультидисциплінарної команди, симуляційні технології, цифрові освітні платформи та віртуальні клінічні сценарії. Такі підходи сприяють інтеграції теоретичних знань із професійною практикою та розвитку клінічного мислення.

Доцільним є використання ситуаційних завдань, що моделюють реальні професійні ситуації. Наприклад, студентам може бути запропоновано проаналізувати психологічний стан пацієнта з рекурентним депресивним розладом, який отримує терапію селективними інгібіторами зворотного захоплення серотоніну. Майбутній психолог повинен визначити, які особливості медикаментозного лікування можуть впливати на результати психодіагностики, які психологічні інтервенції є доцільними та які питання необхідно обговорити з лікарем-психіатром. Подібні завдання сприяють розвитку професійного аналізу, клінічного мислення, комунікативної компетентності та навичок командної взаємодії.

Перспективним напрямом модернізації професійної освіти є використання цифрових технологій та елементів штучного інтелекту. Інтелектуальні навчальні системи, віртуальні пацієнти, інтерактивні клінічні симулятори, адаптивні електронні курси та цифрові бази клінічних рекомендацій розширюють можливості професійної підготовки майбутніх клінічних психологів. Водночас застосування таких технологій повинно здійснюватися відповідно до принципів академічної доброчесності, конфіденційності медичних даних та професійної етики.

В умовах воєнного стану в Україні значення професійно орієнтованого вивчення психофармакології істотно зростає. Збільшення кількості осіб із посттравматичним стресовим розладом, депресивними, тривожними та іншими психічними розладами супроводжується широким застосуванням комплексної терапії, що поєднує психотерапевтичні та медикаментозні втручання. Це вимагає від клінічного психолога здатності враховувати вплив психофармакотерапії під час психологічного консультування, психодіагностики, кризового втручання та психосоціальної реабілітації.

Таким чином, професійна спрямованість вивчення психофармакології є важливою педагогічною умовою формування професійної компетентності майбутніх клінічних психологів. Її реалізація забезпечує інтеграцію фундаментальних знань із практичною діяльністю, розвиток клінічного мислення, міждисциплінарної взаємодії, професійної відповідальності та готовності працювати відповідно до принципів доказової психології й сучасної системи охорони психічного здоров'я.

Висновки. Сучасні тенденції розвитку системи охорони психічного здоров'я,

упровадження біопсихосоціальної моделі допомоги, розвиток доказової психології та міжпрофесійної взаємодії зумовлюють необхідність удосконалення змісту психофармакологічної підготовки клінічних психологів відповідно до міжнародних стандартів професійної освіти. Установлено, що зміст навчальної дисципліни «Психофармакологія» повинен бути професійно орієнтованим і забезпечувати формування в майбутніх клінічних психологів системних знань про механізми дії психотропних лікарських засобів, їхні клінічні ефекти, можливі побічні реакції, взаємозв'язок медикаментозного лікування з психотерапевтичними втручаннями та особливості психологічного супроводу осіб, які отримують психофармакотерапію. Водночас професійна підготовка має чітко відображати компетентнісні межі діяльності клінічного психолога, який не здійснює призначення медикаментозного лікування, але повинен професійно враховувати його вплив у процесі психодіагностики, консультування, психотерапії та психореабілітації. Показано, що найбільш ефективними педагогічними умовами професійно орієнтованого викладання психофармакології є використання компетентнісного, міждисциплінарного та практикоорієнтованого підходів, аналізу клінічних випадків, проблемно-орієнтованого навчання, симуляційних технологій, цифрових освітніх ресурсів, віртуальних клінічних сценаріїв і сучасних міжнародних клінічних рекомендацій. Їх застосування сприяє розвитку клінічного мислення, професійної відповідальності, критичного аналізу клінічної інформації, навичок міжпрофесійної комунікації та готовності до роботи у складі мультидисциплінарної команди.

Перспективи подальших досліджень пов'язуються з розробленням компетентнісної моделі психофармакологічної підготовки майбутніх клінічних психологів, створенням інтегрованих навчальних курсів, упровадженням цифрових симуляційних технологій та емпіричним дослідженням їх впливу на формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Міністерство освіти і науки України. Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 225 «Медична психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : наказ МОН України від 18.08.2021 № 916. URL: https://mon.gov.ua/osvita-2/vishcha-osvita-ta-osvita-doroslikh/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukraini/zatverdzheni-standarti-vishchoi-osviti (дата звернення: 04.09.2026).

2. Панок В. Г., Лунченко Н. В. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи у процесі реформування освіти. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2022. Т. 4, № 1. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731233/ (дата звернення: 04.09.2026).

3. Титаренко Т. М. Особистість у контексті пандемії COVID-19: як зберегти психологічне благополуччя. Теорія і практика психологічної допомоги та реабілітації. 2021. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723255/ (дата звернення: 04.09.2026).

4. American Psychological Association. Clinical Practice Guideline for the Treatment of Depression Across Three Age Cohorts. Washington, DC : American Psychological Association, 2019. URL: https://www.apa.org/depression-guideline (дата звернення: 04.09.2026).

5. Fasinu P. S., Wilborn T. W. Pharmacology education in the medical curriculum: challenges and opportunities for improvement. Pharmacology Research & Perspectives. 2024. Vol. 12, № 1. e1178. DOI: 10.1002/prp2.1178. URL: https://doi.org/10.1002/prp2.1178 (дата звернення: 04.09.2026).

6. Rodriguez-Menendez G., Shelton S., Steinman J., Barr M., Cunningham A., Glaser D., Masson T., McGrath B., Nealon M., Bray J. H., DeLeon P., Moore B. A., Rom-Rymer B. Toward a new predoctoral model: education and training in clinical psychopharmacology. Experimental and Clinical Psychopharmacology. 2022. Vol. 30, № 1. P. 93–105. DOI: 10.1037/pha0000514. URL: https://doi.org/10.1037/pha0000514 (дата звернення: 04.09.2026).

7. Stahl S. M. Stahl's Essential Psychopharmacology: Neuroscientific Basis and Practical Applications. 5th ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2021. 644 p. DOI: 10.1017/9781108975292. URL: https://doi.org/10.1017/9781108975292 (дата звернення: 04.09.2026).

8. World Federation for Medical Education. WFME Global Standards for Quality Improvement: Postgraduate Medical Education. Copenhagen : World Federation for Medical Education, 2023. URL: https://wfme.org/standards/pgme/ (дата звернення: 04.09.2026).

9. World Health Organization. World Mental Health Report: Transforming Mental Health for All. Geneva : World Health Organization, 2022. 296 p. URL: https://www.who.int/publications/i/item/9789240049338 (дата звернення: 04.09.2026).

Reference

1. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2021). *Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity zi spetsialnosti 225 "Medychna psykholohiia" dlia druhoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity [On approval of the higher education standard for specialty 225 "Medical Psychology" for the second (master's) level of higher education]* (Order No. 916, August 18, 2021). https://mon.gov.ua/osvita-2/vishcha-osvita-ta-osvita-doroslikh/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukraini/zatverdzheni-standarti-vishchoi-osviti [in Ukrainian].

2. Panok, V. H., & Lunchenko, N. V. (2022). Ukrainskyi naukovo-metodychnyi tsentr praktychnoi psykholohii i sotsialnoi roboty u protsesi reformuvannia osvity [Ukrainian Scientific and Methodological Center of Applied Psychology and Social Work in the process of education reform]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy [Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine]*, *4*(1). https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731233/ [in Ukrainian].

3. Tytarenko, T. M. (2021). Osobystist u konteksti pandemii COVID-19: Yak zberehty psykholohichne blahopoluchchia [Personality in the context of the COVID-19 pandemic: How to maintain psychological well-being]. *Teoriia i praktyka psykholohichnoi dopomohy ta reabilitatsii [Theory and Practice of Psychological Assistance and Rehabilitation]*. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723255/ [in Ukrainian].

4. American Psychological Association. (2019). *Clinical practice guideline for the treatment of depression across three age cohorts*. https://www.apa.org/depression-guideline

5. Fasinu, P. S., & Wilborn, T. W. (2024). Pharmacology education in the medical curriculum: Challenges and opportunities for improvement. *Pharmacology Research & Perspectives*, *12*(1), e1178. https://doi.org/10.1002/prp2.1178

6. Rodriguez-Menendez, G., Shelton, S., Steinman, J., Barr, M., Cunningham, A., Glaser, D., Masson, T., McGrath, B., Nealon, M., Bray, J. H., DeLeon, P., Moore, B. A., & Rom-Rymer, B. (2022). Toward a new predoctoral model: Education and training in clinical psychopharmacology. *Experimental and Clinical Psychopharmacology*, *30*(1), 93–105. https://doi.org/10.1037/pha0000514

7. Stahl, S. M. (2021). *Stahl's essential psychopharmacology: Neuroscientific basis and practical applications* (5th ed.). Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/9781108975292

8. World Federation for Medical Education. (2023). *WFME global standards for quality improvement: Postgraduate medical education*. https://wfme.org/standards/pgme/ [in Denmark].

9. World Health Organization. (2022). *World mental health report: Transforming mental health for all*. https://www.who.int/publications/i/item/9789240049338

Дата першого надходження статті до видання: 14.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 29.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 12.10.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0